

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอาชีพหัตถกรรมพื้นบ้านของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยีใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ซึ่งเป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองหว้าโนนทอง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2552 จำนวน 33 คน ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 5 คน กรอบเนื้อหาในการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอาชีพหัตถกรรมพื้นบ้านของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยีครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สาระที่ 2 การออกแบบและเทคโนโลยี มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจเทคโนโลยีและกระบวนการเทคโนโลยี ออกแบบและสร้างสิ่งของเครื่องใช้ หรือวิธีการตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 สถานที่วิจัย โรงเรียนบ้านหนองหว้าโนนทอง อำเภอบรบือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

สรุปผลการวิจัย

เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอาชีพหัตถกรรมพื้นบ้านของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี

ผลการวิจัย พบว่า

ความต้องการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอาชีพหัตถกรรมพื้นบ้านของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม อันประกอบด้วย

1) ครูโรงเรียนบ้านหนองหว้าโนนทอง 2) ผู้ปกครองและภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมทั้งสิ้น 103 คน เป็นเพศชาย 38 คน คิดเป็น ร้อยละ 36.89 ของทั้งหมด

ในส่วนของอายุของผู้ตอบแบบสำรวจมีอายุอยู่ในช่วง 31 - 40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.01 ของทั้งหมด ส่วนระดับการศึกษา มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.87 ของทั้งหมด เรื่องที่ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่ม มีความต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด คือการทอผ้าเก็บซิจ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 62.13 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอาชีพหัตถกรรมที่บ้านของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี ซึ่งได้จากแบบสำรวจแบบปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี จัดหมวดหมู่เรื่องที่เกี่ยวข้องกันเป็นกลุ่มเดียวกันแล้วทำการสังเคราะห์สรุปเป็นประเด็นได้ 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของกิจกรรมนั้น ๆ 2) ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรแนะนำขั้นตอนการทำงานอย่างละเอียดรวมทั้งเทคนิคเพิ่มเติมประกอบการออกแบบงาน 3) การนำกระบวนการเทคโนโลยีมาประกอบในการพัฒนากระบวนการควรดำเนินการ โดยผู้เชี่ยวชาญ 4) ควรใช้สื่อเทคโนโลยีมาประกอบการออกแบบ 5) ควรปลูกฝังคุณธรรมในการทำงาน ความอดทน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักการทำงาน การกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของกิจกรรมนั้น ๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่นควรสอดแทรกมารยาททางสังคมเพื่อให้นักเรียนได้ประพฤตินั้นให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานที่

2. การพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอาชีพหัตถกรรมที่บ้านของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอาชีพหัตถกรรมที่บ้านของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทำงานอาชีพหัตถกรรมที่บ้านของนักเรียน ประกอบด้วยขั้นตอนการทำงาน 7 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นกำหนดปัญหา กิจกรรมที่ทำคือ การสนทนากลุ่ม ปัญหาที่ค้นพบคือ การทอผ้าลายเก็บซิจ
- 2) ขั้นรวบรวมข้อมูล กิจกรรมที่ทำคือ การฟังเรื่องเล่าเร้าพลัง ข้อมูลที่ค้นพบคือ ประสิทธิภาพของก๊ทอผ้า
- 3) ขั้นเลือกวิธีแก้ปัญหา กิจกรรมที่ทำคือ วิธีแก้ปัญหาที่เลือกสังเคราะห์แก่นความรู้ ปัญหาที่ค้นพบคือ การเก็บตะกอ
- 4) ขั้นออกแบบปฏิบัติการกิจกรรมที่ทำคือ เก็บซิจด้วยตะกอ แบบที่ค้นพบคือ ลายซิจ
- 5) ขั้นทดสอบ กิจกรรมที่ทำคือ ขึ้นงานผ้าทอลายซิจ ข้อทดสอบที่ค้นพบคือ ผ้าทอผ้าซิจ
- 6) ขั้นปรับปรุงแก้ไข กิจกรรมที่ทำคือ ย้อมสีเส้นด้าย ข้อแก้ไขที่ค้นพบคือ สีเส้นเส้นด้าย และ
- 7) ขั้นประเมินผล กิจกรรมที่ทำคือ ประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้เวทีสนทนา ผลที่ค้นพบคือ ผ้าซิจลายประยุกต์

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ครู ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่นและครู มีความต้องการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอาชีพหัตถกรรมพื้นบ้านของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี ผ่านฐานการเรียนรู้ในเรื่องการทอผ้าเก็บจิด โดยภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื่องจากเห็นว่าเป็นกระบวนการในการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในท้องถิ่น ชุมชน สามารถสะท้อนความพึงพอใจ เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประโยชน์โดยรวม สามารถเปิดโอกาสให้ทุกคนส่วนมากร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจเทคโนโลยี และกระบวนการเทคโนโลยี ออกแบบและสร้างสิ่งของเครื่องใช้หรือวิธีการตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เลือกใช้เทคโนโลยีในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน

2. การพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอาชีพหัตถกรรมพื้นบ้านของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านฐานการเรียนรู้ เรื่องการทอผ้าเก็บจิด ซึ่งมีเครื่องมือให้เลือกใช้ได้เหมาะสมตามบริบทของผู้เรียน ชุมชน ซึ่งประกอบด้วยเรื่องเล่าเร้าพลัง การสกัดขุมความรู้ การสังเคราะห์แก่นความรู้ การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน การถอดบทเรียน และเวทียืนยันความน่าเชื่อถือข้อมูล เป็นกระบวนการที่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรก คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบ โดยสามารถยืดหยุ่นเวลาได้ตามความเหมาะสม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความมุ่งมั่นในเล่าเรื่องราวต่าง ๆ และร่วมฝึกปฏิบัติทำให้สามารถจัดการองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาภูมิปัญญาต่อยอดใช้ประโยชน์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการส่งเสริมสืบทอดและรักษาไว้อย่างรู้คุณค่า

เป็นการเรียนรู้รากเหง้าเพื่อค้นหาคุณค่าของงานหัตถกรรมท้องถิ่น ผ่านการเลือกรับปรับใช้ เชื่อมประสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ผสมผสานกับวิถีเก่า ๆ ที่กำลังเลือนหายไปให้กลับมา มีประโยชน์และตอบสนองความต้องการของคนในชุมชน อันเป็นกระบวนการที่ตั้งอยู่บนฐานของวัฒนธรรมชุมชนในแต่ละท้องถิ่นได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยึดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้และมีกระบวนการที่สอดคล้องกับข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2561) ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น สังคม เพื่อเอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ ระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน / ท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ชุมชน / ท้องถิ่น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มาตรา 57 ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ความรู้ ความชำนาญและภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งให้มีการสืบค้น ถอดความรู้ / ภูมิปัญญาที่อยู่ในตัวคนออกเป็นความรู้ที่ผู้อื่นสามารถเรียนรู้ สนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการปฏิบัติจริงร่วมกับปราชญ์ ผู้รู้ และผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอาชีพหัตถกรรมพื้นบ้านของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี

1.1 ควรนำการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอาชีพหัตถกรรมพื้นบ้านของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี งานทอผ้าเก็บจิด ไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

1.2. โรงเรียนควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนให้มากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและเป็นการอนุรักษ์ไว้ซึ่งภูมิปัญญา ภูมิรู้ อันทรงคุณค่าของบรรพบุรุษให้คงอยู่สืบไป

2. ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานอาชีพหัตถกรรม
ที่บ้านของนักเรียน โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี

2.1 ควรส่งเสริมและประสานให้เกิดการรวมกลุ่มอย่างถาวรของภูมิปัญญา
ท้องถิ่นรวมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.2 ควรจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาที่เรียนรู้
ให้เหมาะสมกับกิจกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY